

Innst. S. nr. 173

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 14 (2006-2007)

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union for 2006

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingets delegasjonen til Den Interparlamentariske Union (IPU) for valgperioden 2005-2009 består av følgende representanter:

Medlemmer	Personlige varamedlemmer
Finn Martin Vallersnes (H), leder	Magnhild Meltveit Kleppa (Sp)
Thore A. Nistad (FrP), nestleder	Per Roar Bredvold (FrP)
Espen Johnsen (A)	Ingrid Heggø (A)
Torny Pedersen (A)	Heidi Sørensen (SV)

IPU ble etablert i 1889. Organisasjonen er et samlingspunkt for parlamentarisk dialog. Den arbeider for å fremme fred og samarbeid, og støtte utviklingen av representativt demokrati i alle verdensdeler. Dette skjer gjennom erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, og ved debatter for å sikre parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål. Menneskerettigheter og kvinnespørsmål står sentralt.

148 nasjonalforsamlinger er medlemmer av IPU pr. 1. januar 2007. Europaparlamentet og regionale parlamentarikerforsamlinger er assosierte medlemmer, til sammen sju.

Det er etablert tre faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, bærekraftig utvikling, finansiering og handel, og for menneskerettigheter og demokrati.

IPUs ambisjoner om å knytte seg nærmere til FN var et viktig tema for organisasjonen i 2006. Reform av IPU stod også sentralt, og henger sammen med spørsmålet om IPU's fremtidige forhold til FN.

IPU ønsker å utgjøre et parlamentarisk forum som kan gi mer demokratisk legitimitet til FN. Forholdet mellom IPU og FN er under utvikling. Den nye IPU-presidenten fra Italia, Pier Ferdinando Casini, er i ferd med å gjennomføre reformer av IPU som skal knytte organisasjonen tettere til FN. Spørsmålet om demokrati og manglende parlamentarisk innflytelse i viktige internasjonale prosesser og organer er et generelt tema, som også berører FN. IPU vil nettopp kunne utgjøre et slikt parlamentarisk forum for FN, som er blitt vurdert som ledd i reformen av FN.

IPU og FN arrangerer parlamentarikerkonferanser i tilknytning til viktige internasjonale møter på regjeringsnivå, for eksempel i WTO-sammenheng og under møtene i FNs kvinnekommisjon. Det arrangeres også fellesseminarer i regi av FN og IPU om temaer som er sentrale på FNs dagsorden. IPU har engasjert seg i spørsmålet om FN-reform, og lederen av Stortingets IPU-delegasjon var blant de IPU-parlamentarikere som i juni 2006 var i FN for møter om dette temaet.

IPU har igangsatt arbeidet med reform av organisasjonen for bedre å kunne gi sitt parlamentariske bidrag til FN. Reformen ventes å innebære at IPU's dagsorden består av temaer som til enhver tid er viktige på FNs dagsorden. Videre arbeides det med å reformere strukturen i IPU, og det vurderes å etablere en egen FN-komité i IPU. Parlamentene oppfordres til å sammensette sine delegasjoner med hensyntagen til delegatenes erfaring med de aktuelle tema. Det vil også arrangeres flere spesialseminarer om FN-temaer som gjennomføres i samarbeid mellom IPU og FN-institusjoner.

Den norske IPU-delegasjonens leder deltar under de parlamentariske høringene i New York som hver høst arrangeres i tilknytning til FNs Generalforsamling. Stortingets IPU-delegasjon deltar også under ulike par-

lamentariske konferanser som arrangeres av IPU og FN, ofte i tilknytning til regjeringskonferanser. IPU's parlamentarikerdag som arrangeres i forbindelse med den årlige sesjonen i FNs kvinnekommisjon, er et eksempel på dette, hvor to medlemmer av IPU-delegasjonen deltok i 2006.

Vårsesjonen, 114. konferanse i Nairobi

Stortinget deltok med fem delegasjonsmedlemmer til konferansen, som fant sted 7.-12. mai 2006. Under vårsesjonene foregår de viktigste debattene dels under generaldebatten i plenum, og dels i de tre faste komiteene. I tillegg kommer drøftelse om valg av et hastetema knyttet til et særlig aktuelt internasjonalt spørsmål, og debatten omkring det vedtatte hastetemaet.

Under denne sesjonen dominerte debatten om karikaturtegnene og respekt for religioner, både under generaldebatten, og som forslag til hastetema. Sesjonen fant sted få måneder etter demonstrasjonene mot danske og norske interesser i utlandet i tilknytning til trykningen av karikaturtegninger av profeten Mohammed i danske og norske publikasjoner. Det forelå flere forslag om å debattere denne saken som hastetema, særlig fra den arabiske verden. I stedet ble det vedtatt å drøfte sult og tørkekatastrofer i Afrika som hastetema på denne sesjonen i Nairobi, som fant sted mens det var tørkekatastrofe på Afrikas horn og i Nord-Kenya. Temaet fredelig sameksistens mellom ulike religioner skulle i stedet tas opp som ordinært tema under vårsesjonen året etter, dvs. under IPU-konferansen våren 2007.

Det overordnede tema for generaldebatten under vårsesjonen 2006 var demokrati og bistand til oppbygging av demokratiske institusjoner. Innholdet i innleggene varierte sterkt, men flere hadde fokus på opposisjonens rolle, frie media, det sivile samfunn, behovet for hele tiden å opprettholde og videreutvikle demokratiet, og mangel på demokratisk legitimitet for internasjonale organisasjoner og den rolle IPU kunne spille for å bøte på dette. Det norske innlegget påpekte betydningen av ivaretagelse av demokratibegrepets kjerneelementer, samtidig som demokratiet må kunne finne sin egen utforming i ulike deler av verden. Innlegget tok også opp sammenhengen mellom menneskerettigheter og demokrati.

Den norske IPU-delegasjonen holdt innlegg på vegne av Nordisk Råd om betydningen av en mer rettferdig og åpen handel for utviklingslandene.

Den første av de tre komiteene drøftet håndvåpen. Det norske innlegget tok opp arbeidet med en internasjonal konvensjon om våpenhandel, behovet for å regulere våpenmegling, og programmer for demobilisering og avvæpning og våpen i bytte for utvikling.

I komitédebatten om miljø stod klimaspørsmål og Kyoto-protokollen sentralt. Videre fremhevet flere land betydningen av atomkraft som energikilde. Det norske innlegget og skriftlige forhåndsinnspill fikk bl.a. fram nødvendigheten av å dokumentere klimaendringer i arktiske strøk og kostnadene av miljøskade.

Under temaet vold mot kvinner la det norske innlegget særlig vekt på menneskehandel, og kvinners stilling

i og etter væpnet konflikt, med henvisning til resolusjon 1325 fra FNs Sikkerhetsråd.

Menneskerettighetskomiteen i IPU hadde sin vanlige gjennomgang av saker om parlamentarikerkolleger fra 21 land. I noen tilfelle var det fremgang å spore, i andre skjedde det lite. En ny sak denne gang gjaldt en filipinsk parlamentariker fra fjorårets vertsland for IPU's hovedkonferanse.

Høstsesjonen, 115. konferanse i Genève

Fra Stortinget deltok fire representanter under sesjonen 16.-18. oktober 2006. Under disse høstsesjonene er det ingen generaldebatt, men et hastetema debatteres i plenum. De andre debattene foregår i tre komiteene.

Neste IPU-sesjon etter denne Genève-sesjonen var opprinnelig planlagt å finne sted i Thailand våren 2007, men som følge av militærkuppet og oppløsningen av parlamentet ble det under høstsesjonen i Genève besluttet at IPU-sesjonen likevel ikke ville finne sted der. Thailand ble suspendert fra IPU's aktiviteter. Samtidig ble Thailand tilbudt støtte fra IPU til å gjeninnføre parlamentarisk demokrati.

Når det gjaldt debatten om hastetema, ble det holdt avstemming i IPU-forsamlingen om to ulike forslag. Det ene gjaldt oppbyggingen av Libanon etter krigen foregående sommer, og det andre gjaldt en fordømming av Nord-Koreas atomprøvesprengning kort tid før denne høstsesjonen. Den norske delegasjonen stemte sammen med de andre landene i sin geopolitiske gruppe ("Tolv pluss"-gruppen) for å vedta Nord-Koreas prøvesprengning som hastetema. Dette temaet vant flest stemmer. I debatten var det særlig land i regionen rundt Nord-Korea som var aktive, i tillegg til de arabiske land som heller ville ha fokus på Midt-østen.

I komitédebattene gjaldt det ene temaet terrorisme og energisikkerhet. Debatten handlet mest om terrorisme. Det norske innlegget fremhevet betydningen av ivaretagelse av menneskerettigheter i kampen mot terrorisme. Videre ble det fra norsk side pekt på behovet for åpenhet, forutsigbarhet og godt styresett i land som forvalter petroleumsressurser. Det norske innlegget omtalte også alternative energikilder og viktigheten av effektiv energibruk.

I den andre komitédebatten om tusenårsmålene ga den norske delegasjonen skriftlige og muntlige innspill om at gjeldsslette måtte komme i tillegg til offisiell utviklingsbistand. Dette ble ikke tatt til følge. I debatten forøvrig var det en del uenighet om i hvilken grad donorland bør kunne ha kontroll med mottakerlandenes bruk av bistandsmidler.

Den tredje komitédebatten handlet om forsvunne personer. Den norske deltakeren i debatten viste til den nylig vedtatte konvensjonen om tvungne forsvinninger. Innlegget fra norsk side fremhevet også til behovet for forebygging, unngåelse av straffrihet, kvinners sårbare stilling, og nytten av internasjonalt samarbeid som f.eks. gjennom Interpol.

Menneskerettighetskomiteen avla sin rapport, og den omfattet denne gangen 142 parlamentarikere i 19 land. Blant de nye sakene var Israels fengsling i juni av 24

Hamas-parlamentarikere i Den palestinske lovgivende forsamling PLC, inkludert parlamentspresidenten. Blant de sakene som så ut til å finne en positiv løsning, var saker fra Mongolia.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelson, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, vil understreke viktigheten av å ferdigstille IPU's reform fram mot å utgjøre et parlamentarisk forum som kan ytterligere styrke FNs demokratiske legitimitet. Dette vil også bidra til at IPU kan få en forsterket rolle som parlamentarisk forum med sin solide representasjon fra utviklingslandene. Komiteen vil oppfordre Stortingets delegasjon til IPU til å bidra til å få fortgang i prosessen.

Komiteen noterer videre at representanten Ågot Valle (SV) deltok i IPU's årlige WTO-forum i Genève

30. november-2. desember 2006. Dette møtet foregikk mens forhandlingene i WTO var suspendert, og oppmerksomhet var rettet mot det som hindret videre framgang i forhandlingene. Tema knyttet til markedsadgang var sentrale på dagsorden. De klassiske utviklingstema hadde begrenset oppmerksomhet, det samme gjaldt fokus på de minst utviklede landene og Afrika. IPU har en egen målsetting om å styrke de svakeste gruppene i WTO-forhandlingene. Komiteen viser til Budsjettinnst. S. nr. 3 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007), der en samlet komité i kap. 116 ønsker "fornytt innsats i forhandlingene med likeverdig og inkluderende deltakelse av alle organisasjonens medlemmer, og at lovnader om en bred utviklingsagenda oppfylles". I det videre arbeid i IPU's årlige WTO-forum bør dette perspektivet legges til grunn.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 14 (2006-2007) - årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union for 2006 - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 18. april 2007

Olav Akselsen
leder

Alf Ivar Samuelson
ordfører

